

A Chave

Os nomes galegos
das focas, manatís
e dugongos

2016

Citación recomendada / Recommended citation:

A Chave (2016): *Nomes galegos das focas, manatís e dugongos recomendados pola Chave.*

http://www.achave.gal/wp-content/uploads/achave_osnomesgalegosdas_focas_manatis_e_dugongos.pdf

Para a elaboración deste documento contouse coa prezada colaboración de Lois de la Calle Carballal.

Fotografía: Jordi Bas.

Notas introdutorias

O que contén este documento

Neste documento fornécense **denominacións galegas para as focas, manatís e dugongos, que suman un total 41 especies**. Inclúense os nomes de 3 especies extintas; os restantes 38 nomes son os de todas as especies vivas que existen hoxe no planeta. Achéganse tamén denominacións galegas para algunhas subespecies.

A estrutura

En primeiro lugar preséntase unha **clasificación taxonómica** que considera as familias de focas, manatís e dugongos, incluídas en dúas ordes: **Carnívoros** e **Sirenios**. Nesta clasificación apúntase, **de maneira moi xeral, os nomes dos mamíferos** que hai en cada familia.

A seguir vén **o corpo do documento**, onde se indica, **alén do nome científico, os nomes galegos e ingleses das focas, manatís e dugongos, especie por especie**.

Ao final inclúese unha listaxe de **referencias bibliográficas** que foron utilizadas para a elaboración do presente documento. Nalgunhas desas referencias recóllense ou propóñense nomes galegos para estes mamíferos, quer xenéricos quer específicos. Outras referencias achegan nomes para eles noutras linguas, que tamén foron tidos en conta. Ademais, inclúense algunhas referencias básicas a respecto da metodoloxía e dos criterios terminolóxicos empregados.

Máis dun nome para unha especie

Ás veces hai máis dun nome galego para unha especie (**foca monxe do Mediterráneo, foca mediterránea, lobo mariño do Mediterráneo, lobo mariño da Madeira**, por exemplo, para *Monachus monachus*). Todos os nomes achegados neste documento son correctos, pódese usar calquera deles.

Recoméndase, porén, o primeiro nome como preferente. O seguinte –ou seguintes– aparecen marcados coa abreviatura **sin.**, que indica que son **sinónimos** do primeiro nome, que sería o principal, de acordo cos criterios da Chave. No exemplo dado, o preferente sería **foca monxe do Mediterráneo**, aínda que calquera deles é válido, e dependería do contexto e do criterio de cada persoa usar un ou outro nome, ou facer referencia a máis dun deles.

Agradecemento

O equipo da Chave quiere expresar o seu **agradecemento** a **todas as persoas** que a través da sección contacta do sitio web envían **comentarios, suxestións, puntualizacións...** a respecto dos contidos dos recursos léxicos sobre a fauna e a flora. Todas as opinións son lidas con atención e interese. Aínda que non todas son tidas en conta, algunhas serven para puír ou enriquecer o xa publicado, e nalgún caso mesmo nos levan a unha nova edición do documento. Moitas grazas, e animamos a todos os usuarios/as a continuar con esa retroalimentación positiva e construtiva.

Orde: Carnívoros (Carnivora)

Familia: **Otarídeos** (Otariidae) : leóns mariños, lobos mariños, oso do mar

Familia: **Focídeos** (Phocidae) : focas, focas monxe, elefantes mariños

Familia: **Odobenídeos** (Odobenidae) : morsa

Orde: Sirenios (Sirenia)

Familia: **Triquequídeos** (Trichechidae) : manatís (ou peixes boi)

Familia: **Dugonxídeos** (Dugongidae) : dugongos

Orde: Carnívoros (Carnivora)

Familia: Otariídeos (Otariidae) : leóns mariños, lobos mariños, oso do mar		
<i>Eumetopias jubatus</i>	león mariño de Steller	Steller sea lion
<i>Neophoca cinerea</i>	león mariño australiano	Australia sea lion
<i>Otaria flavescens</i>	león mariño da Patagonia	South American sea lion
<i>Phocarctus hookeri</i>	león mariño da Nova Zelandia sin.: león mariño de Hooker	New Zealand sea lion Hooker's sea lion
<i>Zalophus californianus</i>	león mariño da California	California sea lion
<i>Zalophus japonicus</i>	(extinto) león mariño xaponés	Japanese sea lion
<i>Zalophus wollebaecki</i>	león mariño das Galápagos	Galapagos sea lion
<i>Arctocephalus australis</i>	lobo mariño suramericano sin.: lobo mariño do sur	South American fur seal
<i>Arctocephalus forsteri</i>	lobo mariño da Nova Zelandia	New Zealand fur seal southern fur seal
<i>Arctocephalus galapagoensis</i>	lobo mariño das Galápagos	Galapagos fur seal
<i>Arctocephalus gazella</i>	lobo mariño antártico sin.: lobo mariño das Kerguelen	Antarctic fur seal
<i>Arctocephalus philippii</i>	lobo mariño de Juan Fernández	Juan Fernandez fur seal
<i>Arctocephalus pusillus</i>	lobo mariño afro-australiano	Afro-Australian fur seal brown fur seal
<i>Arctocephalus pusillus pusillus</i>	lobo mariño do Cabo	South African fur seal Cape fur seal
<i>Arctocephalus pusillus doriferus</i>	lobo mariño australiano	Australian fur seal
<i>Arctocephalus townsendi</i>	lobo mariño da Guadalupe	Guadalupe fur seal
<i>Arctocephalus tropicalis</i>	lobo mariño de peito branco	subantarctic fur seal
<i>Callorhinus ursinus</i>	oso do mar sin.: urso do mar sin.: lobo mariño do norte	northern fur seal

Familia: Focídeos (Phocidae) : focas, focas monxe, elefantes mariños		
<i>Cystophora cristata</i>	foca de capelo sin.: foca de crista sin.: lobo mariño de capelo sin.: lobo mariño de crista	hooded seal
<i>Erignathus barbatus</i>	foca barbuda	bearded seal
<i>Halichoerus grypus</i>	foca cincenta sin.: lobo mariño cincento	grey seal
<i>Histiophoca fasciata</i> (= <i>Phoca fasciata</i>)	foca de bandas	ribbon seal
<i>Hydrurga leptonyx</i>	foca leopardo	leopard seal sea leopard
<i>Leptonychotes weddellii</i>	foca de Weddell	Weddell seal
<i>Lobodon carcinophagus</i>	foca caranguexeira	crabeater seal
<i>Ommatophoca rossi</i>	foca de Ross	Ross seal
<i>Pagophilus groenlandicus</i> (= <i>Phoca groenlandica</i>)	foca da Groenlandia	harp seal saddleback seal
<i>Phoca largha</i> (= <i>Phoca vitulina largha</i>)	foca pintada sin.: foca manchada	spotted seal larga seal
<i>Phoca vitulina</i>	foca común sin.: lobo mariño común	common seal harbour seal
<i>Pusa caspica</i> (= <i>Phoca caspica</i>)	foca do Caspio	Caspian seal
<i>Pusa hispida</i> (= <i>Phoca hispida</i>)	foca anelada	ringed seal jar seal
<i>Pusa sibirica</i> (= <i>Phoca sibirica</i>)	foca do Baikal	Baikal seal
<i>Monachus monachus</i>	foca monxe do Mediterráneo sin.: foca mediterránea sin.: lobo mariño do Mediterráneo sin.: lobo mariño da Madeira	monk seal Mediterranean monk seal
<i>Neomonachus schauinslandi</i> (= <i>Monachus schauinslandi</i>)	foca monxe hawaiana	Hawaiian monk seal
<i>Monachus tropicalis</i> (extinta)	foca monxe do Caribe	Caribbean monk seal
<i>Mirounga angustirostris</i>	elefante mariño boreal sin.: elefante mariño do norte	northern elephant seal
<i>Mirounga leonina</i>	elefante mariño austral sin.: elefante mariño do sur	southern elephant seal

Familia: Odobenídeos (Odobenidae) : morsa		
<i>Odobenus rosmarus</i>	morsa	walrus
<i>Odobenus rosmarus rosmarus</i>	morsa do Atlántico	Atlantic walrus
<i>Odobenus rosmarus divergens</i>	morsa do Pacífico	Pacific walrus
<i>Odobenus rosmarus laptevi</i>	morsa do mar de Láptev	Laptev Sea walrus

Orde: Sirenios (Sirenia)

Familia: Triquequídeos (Trichechidae) : manatís (ou peixes boi)		
<i>Trichechus senegalensis</i>	manatí africano sin.: peixe boi africano	African manatee West African manatee
<i>Trichechus manatus</i>	manatí mariño sin.: manatí do Caribe sin.: peixe boi mariño, peixe boi do Caribe	West Indian manatee
<i>Trichechus inunguis</i>	manatí da Amazonia sin.: peixe boi da Amazonia	Amazonian manatee

Familia: Dugonxídeos (Dugongidae) : dugongos		
<i>Dugong dugon</i>	dugongo	dugong
<i>Hydrodamalis gigas</i> (extinto)	dugongo de Steller sin.: vaca mariña de Steller	Steller's sea cow

Referencias bibliográficas

Alonso Estravís, Isaac (2016): *Dicionário Eletrónico Estraviz*.

<http://www.estraviz.org/>

Cabré, M. Teresa (dir.) / Rosa Estopá (coord.) (2004): *Metodología del trabajo en neología: criterios, materiales y procesos*. Barcelona: Universitat Pompeu Fabra / IULA.

De la Calle Carballal, Lois (2016): "Nomes galegos dos mamíferos 1. Cetáceos e fócidos", Debullando a fala.

<http://debullandoafala.blogspot.com/2016/01/nomes-galegos-dos-mamiferos-1.html>

Carballeira Anllo, Xosé María et al. (2009): *Gran dicionario Xerais da lingua galega*, 2 vols. Vigo: Xerais.

Colomer, Rosa (dir.) / Xavier Fargas (coord.) (2005): *Manlleus i calcs lingüístics en terminologia*. Vic / Barcelona: Eumo Editorial / TERMCAT.

Colomer, Rosa (dir.) / Xavier Fargas (coord.) (2012): *Difusió i ús dels termes*. Vic / Barcelona: Eumo Editorial / TERMCAT.

Daviña Facal, Luís (1993): *Problemas do léxico científico. Algunhas propostas de solucións*. Santiago de Compostela: Consellería de Educación e Ordenación Universitaria.

Daviña Facal, Luís (1999): *Lingua e ciencia*. Vigo: Xerais.

Daviña Facal, Luís (2000): "O problema da adaptación ó galego de cultismos científicos de orixe grega e latina", *Viceversa*, 6, 113-129.

Enciclopedia galega universal. Vigo: Ir Indo Edicións, 1999.

Díaz da Silva, Juan Ignacio / Yosy Cartelle (2007): *Guía dos mamíferos de Galicia*. A Coruña: Bahía Edicións.

International Union for Conservation of Nature (2016): *The IUCN Red List of Threatened Species*.

<http://www.iucnredlist.org/>

Garrido, Carlos / Carles Riera (2011²): *Manual de galego científico*. Santiago de Compostela: Através

Editora. Díaz da Silva, Juan Ignacio / Yosy Cartelle (2007): *Guía dos mamíferos de Galicia*. A Coruña: Bahía Edicións.

Lahuerta Mouriño, Fernando / Francisco X. Vázquez Álvarez (2000): *Vocabulario multilingüe de organismos acuáticos*. CRPIH: Santiago de Compostela.

Noia Campos, María Camiño et al. (1997): *Diccionario de sinónimos da lingua galega*. Vigo: Galaxia.

Pena Romay, Xosé Antonio et al. (2004): *Gran dicionario Cumio da lingua galega*. Vigo: Do Cumio.

Penas-Patiño, Xosé Manuel / Antonio Piñeiro Seage (1989): *Cetáceos, focas e tartarugas mariñas das costas ibéricas*. Santiago de Compostela: Consellería de Pesca – Sociedade Galega de Historia Natural.

Real Academia Galega (2016): *Diccionario da Real Academia Galega*.
<http://academia.gal/diccionario#inicio.do>

Ríos Panisse, María do Carme (1983): "Nomenclatura de la flora y fauna marítimas de Galicia. II Mamíferos, aves y algas", Verba, anexo 19.

Rodríguez González, Eladio (1958-1961): *Diccionario enciclopédico gallego-castellano*. Vigo: Galaxia.

Rodríguez Río, Xusto A. (2003): *Metodoloxía do traballo terminográfico puntual en lingua galega*. Santiago de Compostela: Consello da Cultura Galega.

Rodríguez Río, Xusto A. (2003): Os préstamos na produción lexicográfica, terminográfica e enciclopédica galega actual. En Álvarez de la Granja M. e E. X. Gozález Seoane (eds.): *A estandarización do léxico*, 419-446. Santiago de Compostela: Instituto da Lingua Galega - Consello da Cultura Galega.

Santamarina Fernández, Antón L. (coord.) (2016): *Diccionario de dicionarios*.
<http://sli.uvigo.es/ddd/index.html>

Sarmiento, Martín (1746-1755): *Catálogo de voces y frases de la lengua gallega*. Salamanca: Universidad de Salamanca (ed. de José Luis Pensado Tomé, 1973).

TERMCAT (1990): *Formació de termes amb elements cultes*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.

Translation Bureau / Bureau de la traduction (2016): *Termium Plus*. Ottawa: Travaux publics et Services gouvernementaux / Public Works and Government Services.
<http://www.btb.termiumplus.gc.ca/>

A Chave

GALEGO, LINGUA DE CALIDADE

www.achave.gal